СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 40. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 18-го лютого 1939. No. 40. Jersey City, N. J., Saturday, February 18, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ОСОБИСТО ПОМАГАВ ФРАНЦУЗЬКІЙ ВІЙСЬКОВІЙ МІСІЇ

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Остин, член, сенатського комітету військових справ, зробив заяву, що президент Рузвелт робив особисті заходи, щоб помогти французькій військовій місії набути наймодерніші американські літаки. Остен говорив, що військові знавці протестували проти цього, щоб чужа держава набувала ті літаки, що творили секрет американського летунства, але це не помогло.

АСИСТЕНТ СЕКРЕТАРА МОРҐЕНТАВА УСТУПИВ.

ВАШИНҐТОН. — Асистент секретаря фінансів, Тейлор, вніс на руки президента резиґнацію, в якій говорить, що в його департаменті створились такі відносини, які змушують його до резиґнації. Деякі круги пояснюють це в той спосіб, що секретар скарбу, Морґентав, при помочи американських фінансів впливає на міжнародні події, а цього Тейлор не міг знести.

ПРЕЗИДЕНТ ЖАДАЄ ГРОШЕЙ НА ПРОЧИЩЕННЯ ВОД.

ВАШИНҐТОН. — У своїм посланні до конгресу президент поставив внесок, щоб конгрес застановився над тим і придбав два біліони долярів на боротьбу з занечищуванням вод. по ріжних місцевостях Америки. Також президент апелював, щоб використовувати засоби природної енерґії для піднесення добробуту людей.

СЕЗОН НА СКАНДА[illegible]АХ.

НЮ ЙОРК. — Судові власти відразу завісили суддю Рудича в урядованні, як тільки дістали обвинувачення від спеціяльного дослідника судових справ, Еймина. В обвинуваченні є наведені ріжні перекупства Рудича, які він переводив на спілку із власниками бондових компаній, з яких деякі знаходяться вже під ключем. А також там говориться, що суддя Рудич раз взяв сто долярів, щоб завісити кару одній проститутці. Суддя Рудич нераз серед ночи мав приймати людей і побирати від них хабарі. Судові власти, завісивши Рудича в урядованні, дали йому шість днів відповісти на ці закиди.

СУДДЯ КЕПШО ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО „ПОМИЛКИ".

НЮ ЙОРК. — Під невмолимими допитами прокуратора Дюія, суддя Кепшо, якого потягнено на розправу Гайнса, як свідка, признався, що поробив деякі помилки в справах одних поліс, які він колись розглядав в судді. А прокуратор Дюі закидав Кепшові, що ці „помилки" він поробив на припорученя Гайнса, політичного лідера Тамени Голу, якого тепер судять за звязки з рекетірами. Кепшо це заперечував.

ВІДІЗД ПРЕЗИДЕНТА НА ВАКАЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт удався на воєнним корабли „Вашингтон" на Карибійське море на вакації. Відпочиваючи він там буде також приглядатись великим морським маневрам й ловити для розривки рибу.

ЗАПОВІДАЄ „ЧИСТКУ" В ЮНІЯХ.

НОРТ ТЕРІТАВН (Ню Йорк). — Перед членами місцевої юнії автомобілевих робітників, головний предсідник автомобілевої юнії, Гомер Мартин, виголосив промову, в якій сказав, що буде далі нещадно вичищувати свою юнію з „комуністів, брехунів і лайдаків", які пробують знищити юнію. Він теж заповів нещадну боротьбу з президентом К.П.О., Джаном Луїсом.

ДУРНІ СВАРКИ ПРИЧИНОЮ ВБИВСТВА.

НЮ ЙОРК. — Департамент дослідів „Метрополітен Лайф Іншуренс Ко." подав до відома, що половина душегубств є поповнена із сварок, що мають найдурніші причини. Та дуже часто душегубець є під впливом алькоголю. Далі причиною душогубств є любов і заздрість. Та в любовних душегубствах більший відсоток жертв творять ті, що є люблені, а не ті, що пробують комусь любов відобрати.

ВИНАЙШЛИ НОВИЙ ЦВІТ.

НЮ ЙОРК. — Огородники і цвітярі зарепрезентували в готелі Вальдорф Асторія новий цвіт, який їм вдалося витворити через зхрещення двох ріжних ростин. „Матірю" цього цвіту є велика африканська ростина, звана по латинськи „таґетес еректа", а „батько", маленька собі і дрібненька ростина з Франції, але з тої громади; зветься „таґетес патуля". Їх „дитина" це дуже гарний червоно золотистий цвіт і зветься „меріґолд". Витворив її філядельфійський огородник Дейвид Бурпі.

ЗДОРОВЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАНЕПАДАЄ.

НЮ ЙОРК. — Лікар Колюмбійського університету, д-р МекКестлин, заявив, що студенти цього університету часто занепадають на хвороби шлунка й інші недомагання через перепрацьовання і фінансові клопоти.

НАУКА МОЛОДОЇ ПРИНЦЕСИ.

Життя осіб пануючого дому в нинішні часи звичайно повне всякого роду публичних церемоній, як відкривання встанов, роблення переглядів, тощо. До таких обовязків їх заправляють змалку. На образку 11-літня княжна Йосифіна Шарльота, найстарша дочка бельгійського короля Леопольда, бере участь у відвідинах публичної ратункової стації. Її мати, королева Астрида, згинула в автомобільним випадку в Швайцарії в 1935. році.

ЖИДИ ДАДУТЬ СОБІ РАДУ В ПАЛЕСТИНІ.

В Торонто на жидівським конґресі, Барух Цукерман, член світового конгресу, заявив, що коли демократичні держави поконають Італію і Німеччину, які підюджують арабів проти жидів у Палистині, тоді самі жиди впораються з арабами.

ДІМ ОСАДНИКІВ У РІВНОМУ.

Рівенсько - костопільський відділ „Звйонзку Осаднікуф" рішив вибудувати в центрі Рівного власним коштом презентаційний триповерховий дім, де знайдуть приміщення польські ґуртівні, склепи, бюра й орґанізації, світлиці та готель. Будувати зачинають на весні.

НІҐЕР ГУБЕРНАТОРОМ ФРАНЦУЗЬКОЇ КОЛЬОНІЇ.

Перший раз в історії французької республики ніґра іменували губернатором одної кольоніяльної округи у Французькій Африці. Це Фелікс Ебус. Він відлетів з Ле-Бурже до кріпости Лями. Його іменували губернатором одної округи над кордоном італійської Лібії та недалеко озера Чад. Номінацію ніґра губернатором підписав міністер кольоній Жорж Мандель.

ПОЖЕЖА ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ.

В неділю 8. січня згоріла стара дерев'яна православна церква в селі Мінконович під Слонімом, яка була давніше уніятською церквою. Пожежа знищила церкву геть з усіма літурґійними предметами і фелонами. Хоч пожежу запримітили люди по замкнені церкви після богослуження вогню не вдалося вже вгасити. Метрикальні книги вдалося врятувати лише тому, що вони були в помешканні пароха. Причина пожежі „невідома" польської поліції!

ВОРОЖА ПРОПАҐАНДА ПРОТИ НІПОНСЬКОГО ТОВАРУ.

Хтось по Канаді розпустив вістку, будьто би до ріжних міст Канади з міста Ст. Павл, Злучені Держави, були розіслані посилки пензлів до голення ніпонського виробу і будьто би ті пензлі були затроєні. Було сказано, що хто би уживав тих пензлів, то певно затруїться на невиліччиму недугу і помре.

Ця поголоска дійшла до відома федерального уряду в Оттаві, який телеграфічно наказав ті посилки сконфіскувати. Між іншим вістка доносила, що зі Ст. Павл вислано до Флін Флон, Ман., посилку зі зараженими пензлями. Однак поліція ствердила, що до Флін Флон не надійшла ніяка посилка пензлів. Те саме ствердила поліція й по інших місцевостях.

Виходить, що хтось свідомо придумав байку, щоб нею непокоїти канадійський загал а головно, щоби шкодити ніпонському імпортові до Канади.

БДЖОЛА ДУЖЕ ДОБРЕ БАЧИТЬ.

Всі ми знаємо, що бджоли легко розпізнають всякого роду цвіти та запамятують собі вигляд околиці. А д-р Матильда Герц, що робить досліди над бджолами при Кембриджським університеті в Анґлії, каже, що око бджоли так досконало розвинене, що, мабуть, бачить і такі барви, яких люди не бачать. Досліди показують, що бджола, наприклад, бачить і поза-фіолетові барви.

ЖЕБРАК З 3,836 ЗЛОТИМИ.

Підас облави на жебраків у Варшаві затримали 49-літнього Вайтравба, в якого убранні знайшли 3,836 злотих.

МАВЗОЛЕЙ КЕМАЛЯ АТАТЮРКА.

Турецький уряд вибрав на горбі, коло Анкари, місце для **мавзолею Кемаля Ататюрка.** Мавзолей буде видно з усіх кінців столиці.

ІСТОРІЯ НАШИХ ДНІВ.

До українця К., який купив собі недавно примірник „Нового Часу" в кіоску перед відїздом залізницею з Підзамча у Львові, підступив на залізничному двірці якийсь молодий чоловік і попросив позичити прочитати часопис. Хоч як наш громадянин не хотів позичити, по дальших проханнях таки позичив на хвилину прочитати часопис. Читали його (досить скоро) якісь три молодці. Часопис скоро звернули громадянинові К. Незабаром при відїзді поїзду поліція перевела ревізію в гром. К., який і мусів залишитися до чергового поїзду. А тепер прийшов до гром. К. карний наказ заплатити 100 зл. або відсидіти 4 дні за... поширювання „сконфіскованої" преси. Закидаючи, що згадане число часопису було сконфісковане. Гром. К. відкликався до суду, де докаже, що згадане число часопису купив у кіоску несконфісковане й що конфіската наступила аж зовсім пізніше.

ЧОМУ МАЄМО ДВІ НИРКИ?

Коли людині виріжуть одну нирку, то оставша нирка зараз почне побільшуватися, щоби виконувати і ті чинности, що припадали на виризану нирку. А відомо: нирки — то цідилка тіла. Очищують його. З тієї самої причини, що маємо дві нирки, маємо і двоє очей, і два вуха і дві дірки в носі. Пригода подбала про те, щоб на випадок втрати, наприклад, одного ока, можна послугуватися тим оком, що ще осталося.

НЕ ВІДКЛАДАЙМО ПРАЦІ НІ ДОПОМОГИ, ЩО ЇЇ ТРЕБА ВИКОНАТИ ТЕПЕР. КОЖНЕ ДІЛО МАЄ СВІЙ ЧАС. ТОМУ СЕЙЧАС ПОСИЛАЙМО ЖЕРТВИ НА УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ, НА ТАКУ АДРЕСУ:

NICHOLAS MURASZKO, Treasurer
UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church Street Annex, New York, N. Y.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА ПОТРЕБУЄ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ

ПРАГА. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" подає, що до Праги прибув Юлій Ревай, міністер транспорту в Карпатській Україні, й домагався від федерального уряду фінансової допомоги. Міністер заявив репортерам, що Карпатська Україна потребує такої допомоги для відбудови. Він також висказав надію, що українці в чужих державах поспішать Карпатській Україні з допомогою.

Жиди зголосились з допомогою.

Міністер Ревай подав далі, що заграничні жидівські організації запропонували поважну грошеву позичку Карпатській Україні, але подали затяжкі вимоги. При тому міністер підкреслив, що Карпатська Україна не буде розвязувати жидівської проблеми шляхом драстичних заряджень вже навіть тому, що такі радикальні кроки придавили ціле економічне життя краю. Сказав, що жиди становлять в Карпатській Україні 12% населення, але держать у своїх руках 95% всеї торговлі.

КАРА ЗА ПОСТАВЛЕННЯ ХРЕСТА.

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 22) подає, що польське старосто в Ліську покарало о. Миколу Габака, адміністратора парохії сіл: Лопінка-Тискова-Бук, карою 50 злотих за поставлення хреста в 950-ліття хрещення Руси-України. Те саме старосто покарало о. Габака ще другою карою в сумі 10 злотих за збірку на „Рідну Школу" підчас весілля в Івана Михалишина з Тискови.

БЕРУТЬСЯ ДО ДЕКЛЯМАЦІЇ.

ЛЬВІВ. — „Робітничий Голос" (ч. 1) подає, що польська цензура не дозволила відспівати на концерті робітничого хору Тов. „Робітнича Громада" у Львові пісні „Чорне рілля ізорана", а також заборонила деклямацію відомої поеми Івана Франка „Вічний Революціонер".

АНГЛІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР В К. У.

ПРАГА. — Подають, що до Хусту відїхав англійський міністер кольоній Веджвуд Бен, щоб на місці запізнатись з положенням у Карпатській Україні.

РЕВІЗІЇ.

ВИЛЬНО. — Польська преса подає, що переведено ревізію серед українських діячів і студентів, що перебувають у Вильні та найдено чимало „компромітуючого матеріялу", і то особливо серед кореспондентів львівських українських часописів. Та все те держить поліція — у тайні.

ЗА ПЕРЕХІД НА К. У.

СТАНИСЛАВІВ. — Польський суд покарав арештом 14-літнього Петра Совія і 18-літнього Дениса Демчишина (дістав шість місяців!) за те, що не маючи змоги вчитись у Польщі, намагались перейти нелеґально до Карпатської України, щоб там учитись в українських школах. За те саме засудив суд Володимира Кордубу, студента фільософії і Петра Кулима, абсольвента семинарії, обидва зі Львова, по 10 місяців вязниці, а Маріяна Калитяка, безробітного з Коломиї, на кару 6 місяців вязниці. („Діло" ч. 19).

„КАРПАТСЬКА УКРАЇНА".

ХУСТ. — Під повищим наголовком почав виходити в Хусті новий український часопис для селянства. Часопис виходитиме двічи в тиждень. Перше число появилося з датою з 25. січня 1939.

ОБСАДЖУЮТЬ УКРАЇНЦЯМИ.

ХУСТ. — Державними залізничими автобусами в Карпатській Україні зачали їздити шофери-українці: 10 членів Карпатської Січи та 10 б. автошоферів з української іміґрації в Чехах.

ХТО ВВІЙШОВ У КАНДИДАТИ НА ПОСЛІВ?

ХУСТ. — Кандидатами до першого сойму Карпатської України були особи, що загально відомі зі своєї громадянської праці. Вибори відбувались під кличем: Один Бог, Один Нарід, Один Національний Провід. Кандидатами поставлено: 9 селян, 5 священиків, 4 учителів, 2 лікарів, 2 інжинірів, 2 суддів, 2 журналістів та кількох представників інших професій.

ЗАБОРОНА КОЛЯДУВАТИ ПО УКРАЇНСЬКИ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — В цілій Буковині й Басарабії румунська влада розвязала всі українські культурні й економічні товариства. Не сталося це тільки в одних Чернівцях. Також заказала румунська влада колядувати по селах по українськи підчас Різдва.

„СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК".

КИЇВ. — Наладнано першу українську кольорову фільму, якою є „Сорочинський Ярмарок", зложений на підставі творів Гоголя.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Enterėd as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з анґлійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАВАЖИЛА ВЕЛИКА ІДЕЯ

Відбулися перші вибори до першого сойму Карпатської України. З якого боку не глядітиб на цю подію, а таки треба погодитись з тим, що це є важна подія — історичної ваги. Польські, московські, мадярські, кацапські й большевицькі голоси співають з цеї нагоди на один і той самий голос. А саме розписуються широко про „терор" уряду д-ра Августина Волошина, завдяки якому побідила урядова ліста, бо іншої не було. Та з чужинецької преси знаємо, що вибори відбулись у повному спокої.

Знаємо, що влада Карпатської України навіть не мала часу, щоб повести як слід аґітацію, себто, щоб всюди освідомити нарід щодо українського напряму як свого, рідного. Також не було ще часу й змоги виказати народові живими прикладами, якою є і повинна бути рідна влада, та як вона повинна дбати про добро населення. І не мала та влада ще настільки зорґанізованої своєї сили, щоб могла опанувати цілим краєм, а, як знаємо, ще залишились на Закарпатті елементи, що ставились і далі ставляться ворожо до українського народу і його змагань, а навіть і до самої української назви. Ті елементи займають ще й тепер ріжні посади, силою яких мають певний вплив на населення. Тому, якби влада Карпатської України була такою, що хотілаб вживати терору, то є ще на Закарпатті значні протиукраїнські чеські урядові сили, що цілком певно зараз заалярмувалиб Прагу і намагалисяб використати це для звалення або хоч ослаблення української влади. Та виходить, що таки сама влада Карпатської України заставила Карпатську Січ, щоб держала порядок і не допускала до ніяких надужить, будучи свідомим також і цього, що на ці вибори глядить світ. І так було. Американський кореспондент був би певно подав найменшу подробицю про український терор, якби був його де завважив. А коли подав, що вибори відбулись в порядку і спокою, то значить, що так дійсно було.

При тих виборах могли ті, що є проти влади Карпатської України, спокійно виявити свій спротив, вкидаючи до виборчих скриньок білі картки. І незадоволені з цеї влади елементи дійсно так зробили. Та ціла та опозиція виказала тільки 19,645 голосів, коли урядова виборча ліста дістала 243,557 голосів.

Тепер берім ще під увагу те, що проти уряду пішло голосувати все, що є проти нього. Зате від нашого народу по горах годі вимагати, щоб він за такий короткий час дозрів політично аж так далеко, щоб голосував за свою рідну владу такою громадою, як повинен. Та видно, що занадто далася в знаки нашому народові чужа неволя і чужа влада, коли він так громадно попер лісту, що вийшла від влади Карпатської України. Не зважаючи на страшні перешкоди велика Українська Ідея виявляє всюди велику притягаючу силу. Виявила вона це й на Закарпатті.

Большевицькі звірства

З приводу здобуття Барсельони військами ґен. Франка, віденська преса подає звідомлення про звірства, довершені червоними наїзниками зпід крівавого марксистсько-ленінського стягу на населення катальонської столиці упродовж часу, коли то большевицькі акули держали місто у своїх лабетах. І так у вечірнім виданню журналу „Вінер Ноесте Нахріхтен" з дня 30. січня б. р. читаємо у дописі „Фурхтбаре Ляйден дер Советопфер" (Страшливі терпіння жертв советів) між іншим таке:

— Після трьох днів невимовної радости і захоплення добутою перемогою, Барсельона вертає поволі до звичайного життя. Та під враженням радування визволенням і миром після стільки місяців облоги, ніхто тут не турбувався надто жертвами щойно проминулих місяців важкої негоди. І, що правда, воно ще й тепер не так то легко застійнити точне число тих, що їх большевицькі опришки, заховавшися за їх „соціялістичне посланництво", вигубили та вимордували, затеж доля того чи іншого з визволених повчає нас доволі точно про те, що доводилось терпіти від большевиків усякого роду дійсним та многим ворогам червоної марксистської погані.

Здобуття міста ось довершилось так скоро, що ніхто в те не хотів вірити. І так ґенеральний американський консуль оповідає авторові цих рядків, якто перші тенки національних військ зявились в місті ще тоді, як з довкілля міста доходили відгуки крісових та гарматніх стрілів, в наслідок чого придані консулеві червоні вартові думали спершу, що це тенки їх армії. Але як тільки вони побачили, що це не так, заразже дали ногам знати, лишаючи по собі два машинові кріси та значні засоби стрільна. А упродовж короткого часу після втечі червоної галайстри та раніш оконечного обсадження міста армією Франка, товпа кинулась на харчеві гамазеї большевицької влади — не випорожнені нею в поспіху нагального відвороту — щоб призасобитись тут хоч дещо після довгих місяців недостач і голодівки. Але хоч і як швидко довершилось обсадження міста армією ґен. Франка, то їй всетаки не вдалося в усіх випадках перешкодити марксітським бандам мордувати та забирати зо собою закладників, хоч яких 800 вдалося таки врятувати. Із тих то вратованих один фалянґіст, що був як закладник запроторений в ославленій тюрмі Монтгуїч, оповідав авторові оцих рядків про свої переживання від часу його арештування таке:

— „В жовтні 1938 — казав він — мене червоні посіпаки стягнули тяжко хорим з ліжка, засудили мене за „державну зраду" на смерть, і заслали в Монтгуїч. Арештували мене типи з т. зв. тайної поліції, які вкинули мене в пивницю з вугіллям, роздягнули тут до гола, час до часу обливали водою і так примушували мене лежати днями й ночами на брудній та холодній, як лід, долівці пивниці. А після того, як перевели мене в тюрму Монтгуїч, я опинився в одній з пяти підземних камер, обємом 7 разів по 3 метри, де завжди було щонайменше 30 запроторених, на певну смерть засуджених вязнів. А дня 12. жовтня прийшов у мою камеру араґонський комуніст, називаний „Ель Мано" (рука), і спитався мене, чи я фалянґіст. Колиж я на це питання притакнув, то Ель Мано здер з мене все одіння до сорочки і почав мене — таки в гурті трицяти інших вязнів — катувати шкуряним ременем так довго, поки я не облився весь кровю, а далі став толочити мене ногами — тяжких чоботах! — в наслідок чого я зо страшного болю стратив притомність.

Після тогож я цілими тижнями хитався між життям і смертю і мав тільки одно побажання, а саме, щоб хтось змилосердився надомною і мене вбив, через що я і прохав тюремного наглядача застрілити мене. Але на це він відказав: — „Зовсім природно, ти розбишака, що ти маєш здохнути, але так, щоб ти гинув шматок за шматком". (І треба сказати, що сліди страшливого катування знати було на тілі того фалянґіста ще скрізь). — „Опісляж — оповідав він далі — при допомозі Червоного Хреста дістався я до тюремного шпиталю, де я дожидав смерти як спасіння. А мої товариші, що їх вивозили червоні кати на розстріл, згинули всі з національним гимном на устах".

Зновуж інший з визволених вязнів показував авторові цих рядків (— дописувачеві віденського журналу. О. Г.) рани на суставах рук від електричних дротів, при допомозі яких мучили людей новопридуманою тортурою. Була пущена ось електрична струя, але не настільки сильна, щоб відразу вбити людину, і вона тортурувала мученого так, що делінквенти божеволіли з болю. А і в цім випадку весь злочин засудженця був у тому, що він належав до фалянґістів. — „Я ось — казав він журналістам — не займався політикою ніколи, але після того, як червоні нелюди примусили мойого 80-літнього батька викопати собі власноручно гріб, в якому вони його потім живим закопали, і все те лиш тому, що він був колись офіциром, я став рядовиком фалянґи. А за весь засуд я одержав тільки шматок паперу, на якім було написано: „Як фалянґіст засуджений на смерть".

Знову дописувач журналу **Фолькс-Цайтунґ"** подає у числі з дня 30. січня б. р. ще таке:

— Відносно шаліття советської чеки в Барлесьоні стало відомо, що червоні розбишаки мають на совісті більш, ніж 60,000 мордів. В Барсельоні ось існувала влаштована на московський лад чека. Яка допускалася таких страшливих звірств, що не хотілосяб просто вірити в те все, якщоб не переконлива й потрясаюча мова фактів. Особливо зо сторони Мілітарної Інформаційної Служби (СІМ), веденої колишнім червоним міністром війни Петром, були довершені найбільш нелюдські злочини.

Стверджено ось досіль з усією точністю, що установа СІМ, — зорґанізована в цілости на лад советської чеки — має на совісти головним чином тих 60,00 мордів, про які вже була згадка. Її орґанізація була в руках москаля Зубірова та советсько-еспанського „ґенерала" Вальтера, а її первісною ціллю було знищення троцькістичної партії Пума. Централя тієї чеки находилась в тому окрузі Барсельони, що зоветься Тібідабо, а звідси приділювано арештованих чекам в поодиноких округах, і саме тут піддавано нещасних вязнів найстрашнішим тортурам".

Тут дописувач Ф-Ц. наводить в першу чергу тортурування повільною електричною струєю, при допомозі якої людина внутрі спалюється вщерть, а далі подає таке:

Інший же рід тортури був такий, що вязневі пхали в рот розпалену до білого сталеву кулю, або пускали йому просто на очі світло рефлекторів, причім долівка тих камер, в яких вязні перебували, була наїжена сталевими колючками, так, що кожний крок розранював вязневі підошву. Іншіж карні камери були такі вузькі, що запроторені тут вязні мусіли цілими днями і ночами стояти, або при допомозі штучного охолодження так остуджені, що запроторені в них замерзали трохи не на смерть, причім таких, уже напів замерзлих, большевицькі кати починали електрикувати, викликучи тим в цих безталанних з правила смертоносні потрясення нервів.

Отак, щоб винищувати при допомозі таких тортур населення Барсельони, червоні зорґанізували тут чотири чеки, в яких затруднювали в цілости 100 посіпаків. А до того, щоб точно стежити за людьми та арештувати „запідозрілих", було 2,000 аґентів, які побирали пересічно понад 12,000 пезетів на місяць, причім виплачував ті пенсії просто Комінтерн за посередою советського посла.

* *

Як з тих звідомлень бачимо, то „подвиги" червоної Москви в Еспанії це щось таке огидне і злочинне, що просто кров стинається в жилах, коли читати те все, і жаль стає прегарної батьківщини Сервантеса й Унамуна, навіщеної такою адовою язвою, як большевицькі діяволи...

Д-р Остап Грицай.

ЗЕЛЕНИЙ КЛИН

„Далекий Схід", орґан української національної кольонії в Манчуко, пише про дуже важну справу: про потребу освідомити Далекий Схід щодо українських змагань за **Вільний Українсвький Зелений Клин.** Бо, як пише Р. Корда, справа Зеленого Клину належить теж „до всеукраїнської національної ідеї й наші змагання за здійснення її належать теж до всеукраїнських національних змагань". У звязку з тим читаємо далі таке:

„Ми, українці Далекого Сходу, відчуваємо не тільки національну духову єдність з українською метрополією в Европі, але й ідеольоґічну, політичну, а навіть стратеґічну залежність від неї. Бо головним фронтом української боротьби проти червоної Москви являється Україна. Зелений Клин, як це вже не раз ми заявляли, це тільки один відтинок українського протибольшевицького фронту. Тому наша пропаґанда української ідеї на Далекому Сході більше складна, а місцевий терен ще майже не торкнений нею. Наші пропаґандисти мають більші трудноці до поборювання. Бо коли наше національне імя — Україна, українець, здобули собі право громадянства в цілій Европі та в цілій Америці, хочби шляхом пропаґанди українському вугіллю, залізній руді, нашій пісні, танкам і вишивкам, то наш терен Азія, з її передовими націями, ще не засвоїли собі нашого національного імени".

Треба всім знати про Зелений Клин.

Далі згаданий автср обговорює справи обзнакомлення українців Зеленого Клину з положенням української справи в Европі, а заразом ставить слушну вимогу, щоб український загал в Европі, на Рідних Землях, і на еміґрації, був завжди добре обзнакомлений з проблемою Зеленого Клину. Українська преса, пише він, мусить занятись справою Зеленого Клину так само, як це робить в справі Закарпаття чи іншої частини української землі, а українські політики, коли думають про Київ, то мусять звязувати його також і з далекосхідньою українською проблемою.

Замісць свят, річниць...

При кінці автор зазначує, що доконче треба негайно спромогтися на солідне видання історії України в японській мові, щоб японці й китайці могли черпати правдиві відомости про український нарід і його змагання. Він стверджує, що місцеві українці витрачують забагато часу і енерґії на ріжні національні свята, концерти, річниці, ювилеї й т. п., коли булоб корисніше використати цю енерґію на поширення відомства про Україну і українську справу серед чужинців. Бо це є найважніший обовязок. Особливо під теперішню пору, коли „події розвиваються дуже швидким темпом".

Ті завваги дуже слушні. Їх можна цілком добре пристосувати в певній мірі й до українців в Америці. Бо й тут видаємо забагато енерґії на того роду ріжні свята, а ще замало прикладаємо ваги до того, щоб поглибити розуміння української справи серед американців.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.
Частина перша.

(8)

Ніхто не бачив у нього торбини на плечах; не мав він сталого притулку в Москві; деколи ночував денебудь у теплій хаті якого милосерного чоловіка, а деколи на вулиці коло церкви. Ніхто не знав, звідки він і хто він; а ріжні здогади і вісті розносились про нього по Москві. Дехто завважував у його вимові немов щось не московське: одні говорили — він з Риму, другі — Єфезу, треті — Етіопії, четверті — з царства індійського; інші впевняли, що він московський чоловік з околиць над морем, двацять літ сидів на болотах, живився корінцями, а деякі здогадувалися, що він знатного роду та лише ради Христа вирікся багацтва. Він, говорили про нього, видить, що робиться на сто миль, відгадує думки людські, предсказує будучність; але коли пробували розмовитися з ним, то він відповідав звичайно так, що трудно було зрозуміти властивий зміст його мови. Цей блаженний міг заходити до Сильвестра, помимо того, що Сильвестер не любив подібних людей. Блаженний, приходячи до Сильвестра, не плів божевільних річей, лишей говорив завсіди щось розумне; а коли Сильвестер поспитав його: що він за один? — блаженний замісць відповісти на питання, просив Сильвестра ніколи більше про це не допитуватися. Блаженний чудував Сильвестра короткими натяками на ріжні справи, що відносилися до тодішньої політики громадянського і церковного устрою; ніщо, здавалося, не було йому чуже, все його цікавило. Коли прибув Вишневецький і представився цареві, блаженний прийшов до Сильвестра і з великим співчуттям говорив про війну з невірними. Сильвестер розповів йому, що чув від інших про Вишневецького, про його козаків, та натякнув про отамана-силача з таємничим хрестом.

Блаженний слухав з напруженою увагою, а на його лиці в одну мить показався і щез немов вираз наполохання, так що Сильвестер поспитав його:

— Чи може ти не догадуєшся, звідки родом цей незнаний московський чоловік?

— Ні, — задумчиво відповів блаженний; — чи неодно може бути похоже, ба колиб... Мир христіянству! Мир христіянству!

Однак Сильвестер бачив, що блаженний якось змінився, та хотів було його допитуватись, але блаженний сказав:

— Годиться православному війську йти на визволення багатьох тисяч хрещених братів — і цей з золотим хрестом нехай іде, і той, що з мідяним. Духове родженя, паче тілесного!

Коли похід на Крим не був ухвалений на раді, блаженний прийшов до Сильвестра, а той розповівши йому про подію, додав:

— Тобі говорити всім православним христіянам, щоби однодушно сполучилися за святий хрест, ба й самого благочестивого царя тобі би намовляти на війну.

Після цього блаженний зачав являтися коло Архангельського собора і кричати зо всіх сил: „Ніч проминає, зачинає зоріти, роса паде, молоко з неба поллється". Цар побачив його і велів прикликати до себе у двір.

Прийшовши до царя, блаженний упав на землю, простягнув руки вперед, а відтак скочив і закричав на ціле горло:

— Царю, іди бісурман бити!

— Сідай, божий чоловіче, — сказав цар, перенятий страхом задля такої несподіваної приключки.

Блажений сів на поміст. Цар велів дати йому вина й солодощів. Блажений скочив, взяв кубок, підніс до губи і зачав лити попри губи по бороді; відтак, немов то захлиснувшись вином, поставив кубок і, кланяючись до землі, сказав:

— Прости, царю-государю, не вели карати, помилуй, вибач! Не вмію вина пити! Дурак я неотесаний, хлописько сільський.

Опісля блаженний взяв з тареля кілька сушених овочів, скоренько сховав їх за пазуху, усміхнувся і сказав:

— Діточкам дам.

— Яким діточкам? — поспитав цар.

— Тим, що будуть проводити військом у Криму, як виростуть.

— Якто! у Криму?

— А так, у Криму, Коли Крим завоюють.

— Хто його завоює,

— Русь.

— Коли?

— Коли Бог дасть.

— А як ні?

— Як підеш на війну, то ти завоюєш, а як не підеш, то не ти, а інші після тебе завоюють, а тобі буде сором і велика досада зо сторони невірних.

— Яка досада?

— Побюдь тебе і Москву спалять, як уже палили за твоїх батьків.

— А чиж віднесу побіду, коли тепер піду на війну?

— Побідиш.

— Звідки це знаєш?

— В Лукомири сказали.

— В якім Лукомири?

— Всьо розповім, коли хочеш, а тільки тобі самому.

— Говори.

— Говорити?

— Говори.

— А ти не вибєш? Дай царське слово, що не вибєш.

— Чогож мені божого чоловіка бити?

— Памятай, не бий, а то буде боліти і я перед Богом пожалуюсь.

— Говори, не бійся.

— Ну, так слухай. Далеко, далеко за Пермою великою є гори камінні, високі; а за тими камінними горами є югорська сторона, і живуть там люди малого росту, називаються югра; околиця зимна, а в ній звірів багато і риби; а за югорською стороною тече ріка Об, а за тою річкою, за Обою, розтягнувся верств, уважай, на тисячу степ сибірський; на тім степу нічого не родиться, і земля розмерзає літом, не більше як на два пальці; за тим степом буде море ледове; ніколи це море не тає, а буде цього моря верств з тисяч, або й більше; ніхто до цього моря не доходить, а не то щоби його перейти. А колиб який чоловік по божій волі перейшов це море ледове, то цей чоловік побачив би чуда невидані, немислимі, чого й в сні нікому не присниться, а в гадку чоловікові не може прийти. Прийшов би цей чоловік до берега високого, а вийти на цей беріг ніяким чином не можна: вельми круто, хіба сили божі чоловіка туди виведуть. А якби сила божа підняла цього чоловіка нагору, то він побачив би за горою околицю ясну, теплу, зелену; а якби ізійшов, наприклад кажу, цей чоловік з гори, то була би перед ним ріка: вода в ній чиста і прозрачна. Станув би цей чоловік і подумав: куди Ти, Господи, то й заніс мене? А тут з другої сторони ріки дерево хилиться і поклалося поперек ріки. Цей чоловік перехрестився би і пішов би з галузи на галузь по тім дереві, та перейшов би ріку і зачав би ступати ногами по траві, мягкій наче шовк; сонце світить і не палить, а на деревах висять овочі, яких нема на землі, і пташки між гиллям співають вельми солодкими голосами, і у воздусі невисказані запахи.

(Дальше буде)

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ПОЛАМАЛИ ТРАДИЦІЮ.

Так звана Гудсонська Ґілда, „сусідська" орґанізація в Ню Йорку, завела практичну школу для матерей. Школа практична в тому розумінні, що „ученицям" ніхто не викладає; кожна з них дістає „клясу" дітей у віці від 2 до 4 літ і має ці діти повести через кілька годин у день.

Поведінці такої учениці-матери приглядається з боку вчений спеціяліст у справах виховання дітей і потім дає їй ріжні поради, як краще виховувати дітей. Отже це все таки школа, себто встанова, де люди вчаться. І школа ця самим своїм існуванням ломить стару традицію, яку до недавна признавали й в Америці: що матір усе знає й що їй нічого вчитися.

Звісно, ця традиція в нас ще далі удержується й, якби хтось піддав думку, що жінка, котра вродила дитину, ще не конче знає, як її виховати, стрінувся би зо загальним осудом. Чи варта ламати освячену традицію?

ЯК ЦЕ РОБИТЬСЯ.

Про те, як саме відбувається ця школа для матерей, ґазетярі подають ріжні спостереження.

Один з них, наприклад, був свідком, як мати-учениця мала щось зробити з дітьми, як вони себе штуркали або й били. По старій традиції виховання мати повинна була крикнути на дітей: „Перестаньте!" або: „Того не роби! Я тобі кажу!"

Замісць цього вона сказала (а як сказала по давньому, то її навчили сказати): „Це її болить!" „Це їй не мило!"

Котрий з цих способів кращий? І чому?

ВЛАСНА ДИТИНА.

Інший ґазетяр бачив, як матері прийшлося вчитись виховання дітей, веденням кляси, в котрій був її власний син.

Цей синок, як лише діти дістали якусь іграшку, зараз забагав її мати, а як діти її йому не давали, він, як звичайно дитина в його положенні, біг до матері, щоби вона йому забавку добула. Каже ґазетяр, що він ждав, що мати скаже: „Мій Томко мусить мати іграшку!" Замісць цього мати сказала: „Томку, ми будемо мати іграшку всі за порядком!" Іншими словами мати сказала свому синкові: „Ти мусиш пождати своєї черги!"

Можливо, що Томко мав враження, що мати його не любить, або що вона не любить його більше, ніж інших дітей. Можливо, що йому багато людей признало би рацію. Чи слушно?

ПРАВО МОЛОДІ.

Підчас Різдва відбувалася в Вестминстері в Анґлії, конференція для умового здоровля. Говорено на ній багато про молодіж, бо, мовляв, як говорив Олив Ґвілер, професор Університетської Колеґії в Кардифі, основи здоровля закладається у вчасній молодости. Здоровля, виводив він, обіймає здоровля тілесне, умове й чуттєве, а для кожного з цих родів здоровля для дозріваючої молоді важним є відношення до осіб противного полу.

„І як можуть молоді хлопці й дівчата навчитися здорового відношення до осіб другого полу", — говорив він, „як їх від себе відділюється й держиться осторонь?" Вказуючи на досвід, він говорив: „У багатьох випадках відділення полів підчас дозрівання не веде до чуттєвого здоровля".

Шкода, що не сказав він: що це таке чуттєво здорове відношення між дівчатами й хлопцями?

НЕ ВДАЛОСЯ.

Ґазета „Белевил Адвокет" подала була по смерті Лінколна цікавий причинок до його особи, що рівночасно є цікавим причинком до відношення полів.

Прийшла до нього, як він уже був президентом, одна жінка й стала його просити надати її чоловікові гарну урядову посаду. „Вона говорила за ним дуже зручно й красноріччиво" — оповідав потім про це самий Лінколн, „а при тому за ввесь цей час підсувалася все ближче й ближче до мого крісла, аж, нарешті її обличчя просто дотикало мого й я був певний, що вона хоче мене поцілувати!

„Тоді мені на поміч прийшло моє обурення. Я відсунувся й, випроставшися, сказав їй: „Пані, ви дуже гарні, це мене дуже спокушує, але я цього — не зроблю!"

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„МОЇ СИМПАТІЇ".

В числі 35 „Свободи" в рубриці „З дня" згадано про „Народну Волю", яка вперто критикує „Свободу" за „пронімецькі симпатії". Долучуюсь вповні до вияснення „Свободи" і заявляюсь за її політичний напрям. Бути отвертим щодо свого політично-національного напрямку належить до обовязку супроти свойого народу. „Мати оріґінальні кличі" а їх не подавати, це значить впроваджувати другого в блуд; це значить мати секретну — скриту політику, яку даний осібняк як боїться виявити, значить, що він сам в неї не вірить або вважає, що вона противна духові часу й інтересові народу.

Таж вже сам здоровий розум наказує українському народові приняти поміч, якщо тільки вона допомагає добути волю. Соціялістично-большевицькі блага вже аж боком лізуть Україні. Але, якщо є такі, що їм залежить на тім, щоб азійські дикуни під проводом „найґеніяльнішого" різуна Сталіна далі впивались кровю України, так хай ті Каїни далі виїдають помиї із корита рабського.

З Москви нам помочі не надіятись. Ні від ляцької Варшави! Ні від румунів! І з „братами" чехами іде тяжко, дуже тяжко. А демократії: Англія, Франція, Америка? Дуже радо з отвертими раменами закута Україна їх прийме і вдячна їм буде. Але ніхто з них не спішиться рятувати Україну. Як демократичним потугам світу залежить, щоб Україна відкинула поміч іншу, то чому самі не помагають? Чому кричать, що Гітлер хоче України, а самі не дають двигнутись Україні? Памятаймо, що той, що потапає, не дивиться чия рука його рятує Він хоче рятунку, от і все. Польща і досі булаб світу Божого не бачила, якби була відкинула поміч Франції.

Очевидно, що українці не сміють заложити руки й ждати на чиюсь поміч, бо буде таке, що заки сонце зійде, роса очі виїсть. Це певно, що хто покладається на власні сили, той найкраще рахує. Та з другої знову сторони треба памятати, що й медведя часом і кілька слабих собак поконають!

Кругом України і на Україні аж кишить від звірського хижацтва, а демократичні потентати мовчать. Правда вже пишуть, що нас є 45 міліонів. Але писати за 45 міліонів як поневолену масу і мовчати, значить, не признавати тій масі навіть найпримітивніших людських прав.

Кінець кінців, Україна не потребуватиме дорадників з „оріґінальними гадками".

Краще булоб, якби така „Народна Воля" писала про народну й українську волю, а не сіяла роздору і не допомагала большевикам поширювати наклепи на український визвольний рух, бо тим вона вбиває українську волю, а це противорічить назві цього часопису. Хай вона не шукає між нашим народом „гітлерівських аґентів", бо ті, кого вона оклевечує на своїх сторінках, боронять українську справу перед справжніми ворогами української волі.

Україна годує дику Москву, вандальську Варшаву, циганську Румунію салом і хлібом, а ті її відплачуються криміналами, кулями шибеницями і т. д.

І то так від соток літ. Польський фашизм впав в обійми большевизму. І не кусаються, а радяться, як то з України дальше шкуру дерти. Ще обидвоє перед світом брешуть, що Україна так їх любить, що „не опустить їх аж до смерти". І „мадяр — поляк два братанки". Всі вони як одна „родина" — проти України.

Чи бачить це все „Народна Воля"?

І чи в таких обставинах не повинні ми думати самостійно, з точки інтересу України. І так тільки розвязувати і наше відношення до Німеччини.

Це не є ніякий відворот від демократії. Ні. Коби тільки самі демократії захотіли щось зробити для справи визволення України. І у тому сук справи, в демократіях, а не в нас.

Володимир Мілішович.

ЧИТАННЯ ЧУЖОЇ ПРЕСИ.

Від кількох тижнів ведеться на сторінках „Свободи" дискусія в справі читання українцями польської преси. Є це справа важна і як така повинна бути як слід розглянена.

Безперечно, що читання польської преси може бути шкідливим для одиниць українського народу, але лише таких, які взагалі не читають української преси та самі не знають, що вони є. В такому випадку, конечним є вміло підходити до цих одиниць, постаратися їм витолкувати спосіб читання польської преси, а заразом дати спромогу прочитати українські часописі. Треба хотіти знайти властиву причину, чому дана людина не читає своєї преси, але не треба накидуватись на неї. Так, як може пошкодити нашій людині польська преса, так само може це зробити українська ґазета, така як „Українські Вісти" чи їм подібна. Як в одному, так і в другому випадку, вони можуть збаламутити людину, яка не знає, чого вона хоче, та куди вона приналежить.

Зовсім інакше представляється справа з тими, які вповні розуміють, що вони є синами українського народу, з тими, які читають українську національну пресу та беруть живу участь в українському народньому житті. Для тих може і треба часами заглянути до польської преси та довідатись, як вона думає, щоби опісля, коли зайде конечність, можна було у відповідний спосіб протиставитись польським брехням.

Гром. Г. Климишин навів у своїм дописі до „Свободи" слова Т. Шевченка „І чужому научайтесь, свого не цурайтесь". Вірю, що поступив розумно. Бо ми мусимо знати, що діється в нас, а також і те, що діється в інших. Годі сказати про тих усіх, які живуть на З. У. З. та читають польську пресу, що вони поступають нерозумно. Та хтось може скзати, що ми не живемо на З. У. З., але в Злучених Державах, де маємо повну свободу преси, де маємо рідні часописі та можемо писати в них, що захочемо. Так — це правда. Але це ще не значить, що нам не вільно читати чужинецької преси. Бо коли людина має вироблений політичний світогляд, коли читає українську пресу та бере живу участь в національному житті, то не шкодить, коли вона знає про те, що пише польська чи інша ворожа нам преса.

Гром. П. С. Фіґун, в дописі в 35-тім числі „Свободи" пише: „Але запитаймо, скільки поляків задля цього навчання читає українські часописі?" Не знаю, кого п. С. Фіґун хоче поспитати, поляків чи може нас самих. Перші напевно скажуть, що не читають, але звідкіля можемо ми це знати? Одначе, коли переглянути польські часописі, то дуже часто побачимо там згадки про те, що пише „Свобода", „Націоналіст" чи „Новий Шлях". Коли говорити з поляком, який бере участь в польському житті, то можна нераз дивуватись, як він зачне розказувати про те, що пише наша преса. Звідкіля вони це знають? Думаю, що читають наші часописі, щоби знати, як ми працюємо, а тим самим, щоб знати як нам ліпше шкодити. Ми можемо й в ворожій нам пресі знайти матеріял, який може бути в відповідний спосіб використаний для нашої справи. Та треба вміти читати ворожу пресу. Інакше краще її не читати.

М-шович.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Акрон, О. — Жертва на Карпатську Україну, проголошена в ч. 35 „Свободи", походила від Союзу Українок, відділ 9.

На початку був спокій...

— Татку, скажи мені, а що було перед винаходом радія?

— Що було? Був, синочку, спокій у хаті...

ДО КОНЦЕНТРАЦІЙНИХ ТАБОРІВ.
Жовнірів льоялістичної еспанської армії, що перейшли французьку границю, французи зібрали в концентраційні табори.

У ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
На вічний спомин мого дорогого мужа й нашого батька й діда,
КОНСТАНТИНА КИРЧОВА,
що розпрощався з цим світом 19. лютого 1937. р.
Дружина Антоніна.
Діти: Теодор, Ольга, Марія, Анна й Олена, внуки, внучки.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З праці Злучених відділів У. Н. Союзу.

На чергових зборах Злучених Союзових відділів, дня 14. лютого б. р. вирішено такі справи:

1) **Звіт уряду.** Предсідник д-р В. Ґалан повідомив, що орґанізаційна праця відділів поступає. Урядники і союзовці брали живу участь у збірковій акції на допомогу Карпатській Україні й цій їхній праці треба завдячити великий успіх цеї допомогової акції. Союзовці ще раз дали доказ, що вони не тільки члени найбільшої допомогової орґанізації, але й карні сини нашого народу.

Касієр М. Рибак здав звіт з Дня Подяки, який принято одноголосно.

Секретар, головний радний С. Слободян, звернув увагу відділових урядників на внутрішнє діловодство у відділах.

2) **Другий Союзовий Здвиг.** Збори рішили устроїти Другий Союзовий Здвиг літом цього року та доручили комітетові в складі громадян Головатого, Рибака, Лезняка, Рудакевича та Чорномаза вибрати догідне місце та день.

3) **Молодечий Баль.** Заходом Молодечого Відділу У. Н. Союзу та його Бейзболевої Дружини відбудеться Перший Молодечий Баль У. Н. С. в суботу, дня 18. лютого в Українській Галі 847 Н. Френклин вулиці.

Рішено візвати усіх союзовців до участи в балі, щоб тим заохотити нашу молодь до кращої раці.

4) **Український Город у Філядельфії.** В дискусії над закупом українського городу у Філядельфії рішено вести цю працю в порозумінні з іншими орґанізаціями та скликати загальні збори усіх орґанізацій.

5) **Другі господарські наради.** В неділю, дня 26. лютого б. р. відбудуться у Філядельфії Другі Господарські Кооперативні Наради, скликані заходом У. Будівельно-Позичкового Товариства.

Предсідник д-р В. Ґалан заявив, що вже на перших господарських нарадах минулого року, приявні делеґати розкрили перед нашим громадянством руйнуючу роботу інтернаціональних орґанізацій — зокрема на полі життевого обезпечення — та взивали головні наші допомогові орґанізації до рішучої боротьби з цею інтернаціональною язвою.

Другі наради мають обговорити можливість орґанізовання участи нашої іміґрації у розбудові Каратської України. Це справа великої ваги, яка дорога зокрема усім Союзовцям. Тому всі відділи У. Н. Союзу повинні взяти участь у цих нарадах.

6) **Біжучі справи.** Вибір уряду Злучених Відділів на біжучий рік відбудеться на наступних зборах в місяці квітні.

Гол. радний С. Слободян повідомив, що річні збори головного уряду У. Н. Союзу відбудуться в Шікаґо.

Управа Злучених Відділів У. Н. Союзу у Філядельфії, Па.

ДЕЩО ПРО НІС.

Безсумніву тезою про спільноту людської мови моглоб послужити те, як ріжні народи називають ніс. Тяжко знайти слово, що в усіх народів булоб таке подібне і майже однакове, як слово „ніс". Орґан нюху, що в українській мові зветься ніс, зветься так само майже в усіх славянських мовах. По російськи, польськи, чеськи, словацьки, словінськи і ін. славянських мовах зветься він „нос". В анґльосаксонських діялектах є ріжні подібні назви назви на означення носа: „наезе", „назе", „носе", як і анґлійська мова зве ніс „новс". Шведи звуть ніс „неза", данці „незе", голяндці (і флямандці) „невс", портуґальці й еспанці виговорюють однаково, лише з малозамітною ріжницею „наріз", греки „рінос", французи „нез", ісляндці „нес", італійці „назо", старинні римляни „назус". Здається, що всі ті назви мають свій початок в індоевропейській прамові: санскриті, яка цей орґан називає раз „нас", раз „наса". Зате мадяри мають уже інакшу назву на означення носа, а саме зовуть його „ор", самоєди „піє", бретонці „брі", фіни „нечи". Можливе, що назва „ніс" пішла відси, що коли людина крізь ніс вдихає повітря і напружить слух, чує слабі співзвуки „н-с".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Коляда на народні цілі.

Колядували на Карпатську Україну і на інші народні цілі урядники 42-го відділу Організації Оборони Лемківщини: Д. Кримко, Й. Масляк, І. Масляк і М. Присташ. Коляду зложили по $5: Д. Дашиович, М. Топорівський, В. Лащ, Й. Філяс, А. Процьків; І. Вайда $4; по $3: А. Градовський, А. Кривий, П. Попіль, О. Миськів, Н. Крук, І. Руднянин; по $2: О. Шеремета, А. Максимович, М. Дворянин, К. Масляк (донька Й.), В. Візничак, Й. Присташ, Г. Іваськів, Д. Базилевич, Д. Стрілецький І. Мороз, В. Польовий, адв. І. Кузь, п. Ридош, Укр. Міш. Ліга, о. Тиханський, В. Седляр, В. Ничай, А. Томашевський; по $1.50: Г. Кравчишин і Нова Пора"; А. Блис $1.25; по $1: І. Маланяк, Й. Масляк, Д. Кримко, І. Ґаліш, А. Романчук, О. Зданкевич, І. Максимович, А. Навроцька, С. Заптон, М. Лишак, В. Питель, П. Максимович, Ю. Шевчук, В. Шевчик, Н. Кінащук, О. Вархоляк, Р. Присташ, А. Гусак, п. Шестий, М. Левинза, І. Масляк, М. Придан, Я. Паламар, А. Доровський, Б. Шкільник, В. Олексин, П. Даньчишин, І. Грубяк, А. Кіптик, Т. Бурбан, І. Столяр, В. Щербань, Й. Луцейко, С. Михайлюк, Й. Шептак, Г. Вовк, А. Микитюк, І. Комаринський, І. Беньо, І. Дзядик, М. Венцко, Е. Бутковський, Г. Руский, М. Ягніщак, О. Маєвський, Н. Бедзик, О. Зелінський Й. Якима, П. Мороз, п. Шепітка, П. Шпирка, А. Седляр, І. Слупецький, Н. Ґарбінський, І. Ґришко, М. Дацко, П. Сова, Т. Гузіль, І. Ящук, Н. Волошин, С. Боднар, А. Котович, Я. Поливка, І. Гусак; по 50 ц.: А. Дич, В. Лищак, П. Семаш, Ю. Кошарський, Й. Піпський, П. Добуш, Н. Пішко; дрібними $3.95. Жертва на Оборону Лемківщини зложена давніше від бр. св. О. Николая, від. 175 У. Н. С.,, $5; Й. Масяк передав $1 з забави в гром. Круків. Разом $166.70. Розходу було $11.70. Осталося $155, які розділено: на Карпатську Україну $70, на просвітні цілі Лемківщини $30, Рідна Школа $10, інвалідам $10, на пресовий фонд „Лем. Дзвона" $35. Ми нижче підписані, в імені наших братів в старім краю, складаємо щиру подяку всім жертводавцям за їх щиру коляду, на так дуже конечні потреби для наших братів під теперішню пору.

Якби зайшла яка помилка у спису жертводавців просимо повідомити на адресу: Michael Prystash, 5245 Neckel St., Dearborn, Mich.

За Управу 42-го від. О. О. Л.:
Д. Кримко, гол., **Й. Масляк,** скарб.
Мих. Присташ, секр.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коляда на Карпатську Україну.

Одинацятий відділ О.Д.В.У. заколядував $307.35 на Карпатську Україну, а $2 на визвольну боротьбу. Зложили: С. Ковбаснюк $10, Д. Помийчук $5.35; по $5: В. і М. Висоцькі, Л. Миронюк, д-р І. Сміт, О. Луців, Я. Кудинич, П. Стасюк, К. Миронюк, С. Мельник (молодший), Гузар; Романишин $3.50; по $3: С. Павлик, В. Ґлют, М. Першин, П. Задорецький, С. Ц. Стасюк; по $2: А. і М. Яцишин, Д. Матвіїв, М. Лоя, В. Миронюк, Д. Гутак, Л. Фединяк, Я. Гутак, П. Слободзян, Я. Баранець, Гортяк, Е. Перчишин, Т. Дудчак, Г. Гладкий, Д. Ковалик, С. Страхан, О. Кібюк, В. Семянишин, о. Л. Весоловський, д-р Ю. Андрейко, К. Кріль, В Бек, М. Сербинський, І. Кобан, Ф. Стефанів, Д. Павлик, І. Готра, І. Ґелетій, П. Назаревич, М. Клос, Н Гладун, Р. Рибак, М. Дзюбан, М. Сурмач; по $1.50: І. Пізнак, П. Свистун, М. Назаревич; по $1: С. Ґайдош, Н. Віткович, І. Кальброн, Н. Фединяк, П. Зятик, В. Федорко, Д. Ґураль, П. Зеленецький, І. Тимців Н. Мацькевич, В. Огернецький, Г. Турчин, М. Маличівський, К. Костів, О. Литвин, В. Щурок, І. Фединяк, В. Семенишин, Ф. Горбатюк, гром. Сварник, С. Мельник, П. Свинчак, Д. Скоцко, В. Гнатів, С. Франко, І. Журавель, І. Чухрій, В. Хома, Н. Новотякоф, Я. Соскович, гром. Питяк, гром. Мотрик, о. Профета, Ф. Найдан, М. Юзінк, Р. Вавелик, Н. Кравчук, М. Дебоїх, гром. Третяк, Н. Миронюк, Г. Перчишин, С. Качмарський, А. Скоревич, В. Божагора,, І. Лисечко, С. Вовк, П. Кутма, Ю. Олійник, М. Мельник, Н. Присляк, А. Язоїтис, Г. Сокалюк, Н. Гавриленко, М. Савіцький, П. Федик, Д. Крицун, І. Задорожний, І. Шабатура, М. Балик, М. Федина, Г. Кібюк, Я. Мірус, гром. Степків, І. Федорович, Г. Прийма, Н. Шуст, З. Бовка, гром. Ленчук, П. Вийванко, Д. Ракицький, Я. Воробець, Ю. Лінич, В. Шайб, О. Шагай, С. Паламар, Ю. Малон, Д. Олійник, о. Пеленський, о. П. Понятишин, П. Васильків, В. Семенишин, М. Луців, Т. Мелещак, М. Філіновська, В. Брилінський, П. Якимів, В.Семчишин, Н. Поліщук, Д. Павлик, Й. Соболь, І. Ткачук, П. Гнатів, В. Гречин, А. Свитак, В. Костів, І. Харкан, М. Скоробогач, І. Бобецький, М. Кафур, М. Макарчук, Укр. Базар, Ю. Яремова, Е. Островський, Я. Корнат, Б. Сітникоф, Е. Ґарфінкель, М. Яремишин, Й. Демчак, Н. Кравчук, С. Бриґідир, М. Савіцький, А. Антонович, І. Панічківський, Й. Заячук, Ю. Драган, М. Гаврилович, М. Мехелита, гром. Нопів, А. Шуган, С. Кушала, І. Черкас, Я. Удич, гром. Поліщук, П. Гнатів, Я. Стокайло, П. Котлярчук, О. Тернопільський, В. Сендяга, П. Буоин, Н. Никифорчин, Н. Гулягроцький; по 75 ц.: Бекманович. А. Гусак; по 50 ц.: Г. Семанчук, Г. В'тович, С Хоміцький, В. Свободян, І. Гусак, І. Баран, С. С., В. Горин, М. Ґарбиш, С. Маланчук, Д. Костишин, Ф. Присташ, В. Босий, Д. Ґардіна, К. Ухар, В. Гладкий, Я. Паноміна, Івах, С. Галичин, Й. Козак, В. Семошин, Д Чорнюк, Свитак, В. Босий, Д. Костишин, Ю. Гудій; по 25 ц.: І. Мілер, П. Сироїнська, Т. Найдан, К. Бондар, І. Шабатура, Гладкий, М. Балик, М. Федина, Д. Косалик, Ф. Присляк. Разом $296.35.

На зборах відділу зложили на Карпатську Україну по $5: І. Готра і С. Кушала; М. Сербинський $1; на визвольну боротьбу: С. Кушала $2. Загальна сума $309.35. Вислано через Обєднання.

Управа 11-го відділу ОДВУ в Ню Йорку.

—o—

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Заходом ОДВУ та свідомого громадянства в Рочестер, Н. Й., відбулося віче 22 січня на якому зложено жертви на Карпатську Україну.

Зложили: Т-во Запорозька Січ $25; Союз Українок $20; Сестриццтво Пр. Богородиці $19; Сестрицтво св. Анни (мол.) $10; по $5: М. Яніцький, С. Дармуць, В. Гречук, М. Матковський; Я. Андріїв $3; по $2: М. Микитинський, М. Павлів, І. Сеник, Р. Шереліс, о. В. Турула, К. Шевчук, К. Бінашевська, І. Грановський; по $1: І. Чорненький, А. Мельник, М. Паньків, К. Крук, Н. Перчик, М. Білинський, М. Попович, В. Микитин, В. Луців, В. Дорофей, Ю. Андрусів, С. Николайко, П. Паснак, М. Василишин, Р. Дмитрів, В. Береза, пані Ґерула, пані Стрілець, пані Стахів, пані Пастущин, пані Теребушка, пані Р. Тиран, пані А. Мазурик, пані С. Гунька, пані К. Гнатків, В. Колданський, К. Сорохтей, М. Буцовський, Д. Мацьковський, А. Іванів, С. Свирида, М. Воляк, І. Теребушка, І. Крайовський, І. Матковський, М. Матковський, пані М. Гарасимчук, А. Піньковський, М. Рудий, К. Гунька, В. Британ, П. Гранковський, Т. Ґерупа, Я. Дмитрів, Т. Пічак, М. Кузів, В. Пригода, С. Микульський, Й. Тренсей, В. Вовк, Г. Безп...ський, А. Бабій, І. Пастущин; по 50 ц.: пані Шарпецька, пані Борушевська, пані Гривнак, Р. Фенчинський, М. Сорохтей, І Дорофей, М. Паснак, С. Чпосар, Д. Рибак, А. Росоловський, І. Сорохтей, А. Гандзин, Р. Шевчук, М. Микитин, Н. Сипян.

Крім цего хор ОДВУ під проводом бувшого дяковчителя п. Р. Дмитрова ходив зі щедрівкою на Карпатську Україну. Участь брали: О. Попович А. Бігун, А. Лиско, М. Сорохтей, П. Гнатів, Р. Дмитрів (диригент), В. Гречук, Р. Фенчинський, С. Яцула, І. Сидор, Д. Кищенько, В. Попович, В. Береза.

Жертвували: по $5: А. Пітчак, Р. Шереліс, К. Бінашевська, І. Сеник, Мендик; по $3: о. В. Турула, М. Пітчак, д-р С. Суковаченко, Г. Севидж, Я. Шеремета; по $2: М. Демкович, М. Яніцкий, Я. Дмитрів, М. Гонцак, І. Пастущин, І. Гнатів, І. Манец, Р. Дмитрів, І. Моркен, П. Лиско, Мікульський, В. Колданський, Союз Українок; по $1.50: А. Василина, К. Сорохтей; по $1: М. Білинський, К. Шевчук, К. Воробець, С. Федоришин (стар.), М. Сорохтей, Д. Антонів, С. Півторак, І. Тіський, М. Кузьмик, М. Віткович, І. Романів, В. Паньків, М. Плюта, М. Сокільська, К. Гнатів, О. Сорохтей, М. Грицак, М. Пукіш, П. Гринів, Т. Ґерула,, М. Ґерула, Т. Пітчак, П. Пітчак, Д. Рибак, Д. Бігун, М. Яцула, М. Бойсак, А. Романський, М. Гарасимчук, М. Попович, Д. Кищенько, О. Яськів, М. Дмитрів, І. Дмитрів, пані Блага, В. Британ, В. Попович, Ф. Бозарак, А. Семпсон, І. Флілук, Р. Перчик; по 50 ц.: Ф. Озарів, М. Федорів, М. Стрілець, С. Гаврилів, Р. Фінчинський.

До братств треба ще долучити: збірка на ювилею братства св. Йосафата $18.85; збірка на зборах згаданого братства $12.75. Зложили по $1: В. Гречук, К. Шевчук, І. Пастущин, Н. Петровський. Дрібними $8.75.

Загальна збірка на вічу і з щедрівки виносить $339.34. Розходи $42.-16. Чистого приходу лишилось $297.-18, які переслано через Обєднання з призначенням на Карпатську Україну.

В. Гречук, предс.,
М. Микитинський, кас.,
В. Береза, секр.

—o—

ЙОНКЕРС, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Кожна щиро-українська душа радіє, що бодай на Закарпаттю українські люди діждалися якої-такої волі, що бодай з того маленького закутка стане розходитися слово заохоти до створення державної України.

Польща, Мадярщина і большевицька Росія всіх сил докладали, щоби не допустити до автономної Карпатської України, бо їм хотілося бачити Закарпаття під чужим ярмом; вони намагалися прилучити Закарпатську Україну до Мадярщини і взяти її в два вогні, бо „поляк і венгер два братанки". Та на радість усього українського народу не сталось по їхньому. Галицькі українці раді і щиро помагають своїм браттям, але зажурилися тутешні „Карпаторуси", й що вироблять ті мадяронські яничари? Вони благають Мадярщину і Польщу „Беріть нас під себе!" Там їх рідня, там їх тати й мами Богу дякують, що вже раз видобулися з мадярської неволі, а ту їх брати, сини й внуки, безпросвітні темняки, не то що цента не вішлють, але ще й видають „Воззвания" і закликують до протесту проти переіменовання Подкарпатской Русі на Карпатську Україну. „Ми", — пишуть — „мусимо заявити торжественно, „что Карпатский народ стоїт за единство з братским нам Руским народом". Маєш Гандзю книш! Безпросвітний раб волить большевицьке ярмо, чим волю. Та ми, галицькі українці не звертаймо уваги на кирвию яничарів, а після змоги помагаймо Карпатській Україні! Йонкерські українці тоже зібрали жертви для своїх братів на Закарпаттю. І так:

Братство св. Арх. Михаїла влаштувало бенкет для своїх членів, а гості підчас забави зложили на Карпатську Україну $10.60; Український Горож. Клюб з 13 Вашингтон вул. на новорічній забаві зложив $6.65; з коляди прийшло $11.10; часть з Листопадового Концерту в сумі $16.-85; збірка в церкві $34.80. Разом $80, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

В. Мандзій.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

На народні цілі.

Жіноче товариство ім. Ольги Кобилянської, 48 від. С. У. А. в Найставн, гарно розвивається. Членкиці щиро працюють, влаштовують ріжні підприємства, з чого приходять жертви на ріжні добродійні цілі. З нагоди Різдва Христового членкиці охотно зголосилися піти колядувати на народні цілі. Ходили колядувати пані: Ю. Баран, М. Ґрогоза, С. Містерман, А. Гриб, Ю. Лопушанська, К. Сьвита і В. Слободян. Заколядували разом $63.30. Гроші розділено по $10: на інвалідів, Рідну Школу і визвольну боротьбу. Разом $30, які вислано через Обєднання Решту розділено: $10 на Карпатську Україну і доручено до Комітету в Філядельфії. $10 на сироти в Філядельфії, які доручено сестрам ЧСВВ. $10 на вищу школу в Стемфорд.

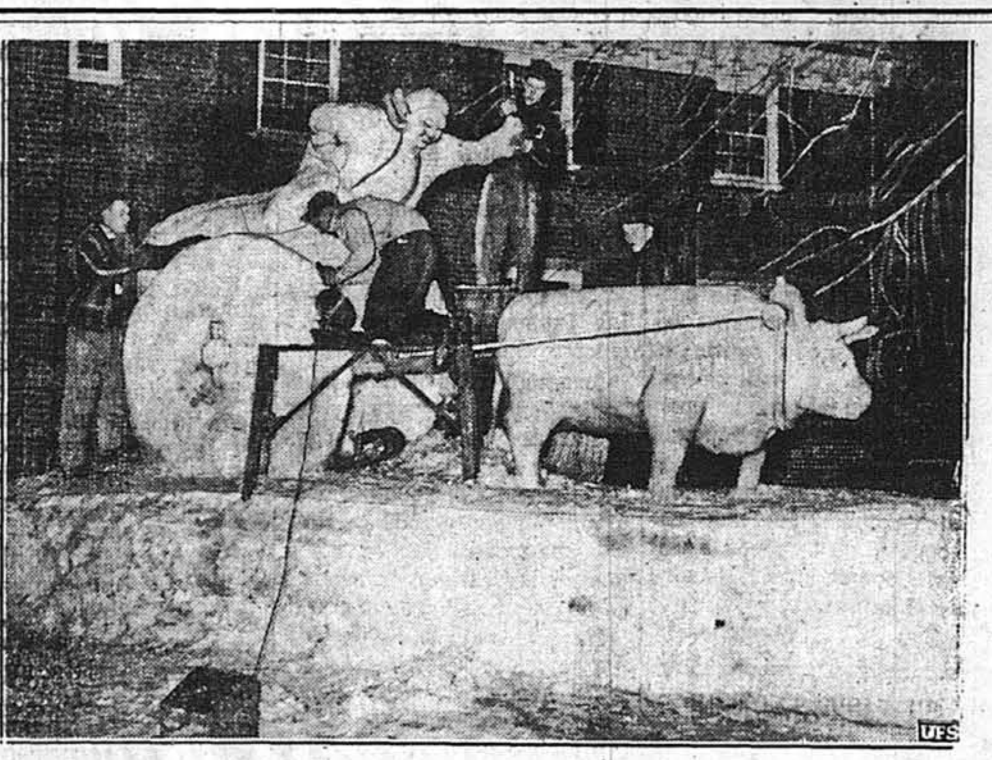
Коляду зложили по $1: М. Лопушанський, Юстина Ґруза, Н. Кривуцький, І. Гриб, В. Слободян, Г. Містерман, Д. Фидрушак, Й. Міграла, С. Червінський, С. Кривуцький Т. Качмар, І. Шагала, пані Гойло М. Максимів, С. Юрків, Й. Паіш, Г. Мартин, Марія Немос, пані Ковалик, Юстина Коняк, Юлія Охман, Ева Клим, І. Євчишин, М. Сопків, Г. Ленчак, Я. Дилюк, М. Сліпець, І. Соколовський, І. Кузбит, В. Лопушанський, В. Питляк, І. Паславський М. Кундира, О. Фидак, І. Либас, М. Кознарський, А. Поруцький, Меланія Гаврилюк, В. Олійник, М. Бішко, Н. Куриляк, М. Маргаль, Юстина Баран, Марія Дислюк, Марія Бабяк; І. Тиленько 75 ц.; по 50 ц.: С. Пиндицький, І. Баран, І. Курлан, Й. Пиндицький, Й. Біліо, Й. Бурщак, І. Якимець, К. Шагала, М. Сьвитий, І. Баран, Г. Шагала, Клибан, Явчишин (мол.), Владика. М. Комаровський, Д. Мандро, Н. Цибак, В. Білецький, А. Цюрила, Текля Ґіба, Марія Сирник, І. Філипкевич, Н. Філипкевич, Т. Слободян, М. Сминтанюк, А. Вовчак, Катерина Цьвик, Пеланія Лазорко, Марія Квин, Емілія Слободзян, П. Баран; Мильнічек 30 ц.; по 25 ц.: Анна Сотиляк, М. Владіо, Т. Фарботник, П. Гасин, Маслюк, Тетяна Ґруза, М. Крачковський.

Вікторія Слободзян.

Клопіт.

— Гаваї, то чудові острови. Цілий рік там незмінна, прекрасна погода.

— Коли так, то про що розмовляють цілий рік ті бідні гавайці?

РІЗЬБИ З ЛЕДУ.

Студенти колеґії Дартмут у Гановері, Ню Гемпшер, від якогось часу взялися різьбити з леду, перед так званим зимовим святом, ріжні статуї. Іноколи вони мають артистичну вартість і студенти з них дуже ґорді. Цього року студенти вирізьбили цю статую й назвали її: Елеазар іде до міста. Має вона представляти Ґвілока, основника колеґії, котрий купив землі під колеґію від індіянів, заплативши їм 500 гальонів горівки.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(38)

Марга борикалася з малпою так, як могла. Вона била малпу, а навіть щипала та тягнула за волосся, але малпа цупко тримала її під пахою і поспішно втікала крізь нетри. Але коли вона знайшлась далеко в нетрях, малпа звернула на Маґру нильнішу увагу. Розлютившись поступованням Маґри малпа вдарила Маґру по голові. Та так, що та аж втратила притомність.

Коли гурт малп дібрався аж то того місця, на якім вони звичайно справляли свій жахливий пир, званий „ду-дум" Юнґо, що ніс Маґру, без надуми кинув нею об землю. А сам, як ватажок малп, пішов оглядати все довкруги й пильнувати, чи якслід відбуваються приготування до пиру. Він то кричав на інших, то сам щонебудь робив.

Коли Тарзан вернув з ловів то його зустріли крайньо поденервовані товариші. В посліху вони розказували що сталось, тільки вони не годились між собою, чи це були малпи чи не малпи. По довшій суперечці вони погодились, що це були малпи подібні до диких людей, або дикі люди, дуже подібні до малп. Та найгірше, що ті малпи схопили Маґру.

Тарзан, довідавшись, що малпи схопили Маґру, не слухав дальше їх розмов. Спитавши куди подались малпи, він сам пішов по їх слідах. На його нещастя вітер дув проти слідів і важко було щонебудь вивідатися при помочи нюху. Тому він мусів цілий час бігти схилено, щоб доглянути сліди, якими ішли малпи. Малпи поспішали землею.